

Smlouva o dílo

1. Hodnocení přiměřenosti smluvní pokuty za prodlení s dokončením celého díla

Jestliže byla sjednána sankce za prodlení s dokončením celého díla za situace, kdy byl dán jeden termín dokončení celého díla, zhotovovaného za určitou celkovou cenu díla, a nebyly sjednány sankce za včasné dokončení určitých etap díla, nelze dovodit, že by byla sjednána nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta, byla-li sjednána v přiměřené procentní sazbě z celé ceny díla za každý den prodlení.

Ke skutečnostem, které nastaly po sjednání smluvní pokuty, při hodnocení (ne)přiměřenosti sjednané smluvní pokuty podle ustanovení § 301 obch. zák. přihlížet nelze, proto není možno ve fázi, kdy soud přistupuje k hodnocení, zda smluvní pokuta je přiměřená či nepřiměřená, brát v úvahu, že nebyla dokončena jen relativně malá část díla.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4620/2015, ze dne 1. 6. 2016

Rozpor se zásadou poctivého obchodního styku

Právo objednatele na zaplacení smluvní pokuty za prodlení zhotovitele s provedením díla v případě, že se strany dohodly na změně předmětu díla, nikoliv však na změně času plnění, není v rozporu se zásadou poctivého obchodního styku, a to ani za situace, kdy objednatel otálel se změnou smlouvy.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1575/2015, ze dne 3. 5. 2016

2. Přihlédnutí k tzv. vědomé vadě zhotovitele díla

Vyjdou-li v řízení najevo skutečnosti nasvědčující tomu, že přichází v úvahu aplikace § 428 odst. 3 obch. zák., je soud povinen vzít je na zřetel a popřípadě (podle okolností) poskytnout účastníku (kupujícímu, objednateli) příslušné poučení podle § 118a o. s. ř. Tak tomu bude zejména tam, kde vady díla spočívají v tzv. nedodělcích; pokud zhotovitel neprovede dílo v celém sjednaném rozsahu a objednatel na tuto skutečnost poukáže, pak je evidentní, že zhotovitel o příčinách nedodělků "musel vědět" a nesvědčí mu beneficium lhůt pro uplatnění práv z odpovědnosti za vady.

Součástí posouzení, zda jsou splněny předpoklady, za nichž nemůže být právo kupujícího z vad zboží, popřípadě právo objednatele z vad díla, přiznáno v soudním řízení (§ 428 odst. 1, 2 obch. zák., § 562 odst. 3 obch. zák.), tak musí být též vždy úvaha, zda vzhledem k tomu, co vyšlo v řízení najevo, nejsou tyto vady důsledkem skutečností, o kterých prodávající, popřípadě zhotovitel, věděl nebo musel vědět v době dodání zboží, popřípadě v době předání díla.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2290/2014, ze dne 19. 4. 2016

ÚS: Formalistická interpretace závazkového vztahu

Ústavní soud apeluje na obecné soudy, aby v rozhodovací činnosti upřednostňovaly takové interpretační metody, namísto doslovného výkladu právních norem, které umožní spravedlivou úpravu práv a povinností mezi subjekty právních vztahů, včetně podnikatelů. Zásah do práva na spravedlivý může dojít i ryze formalistickou interpretací ustanovení obch. zákoníku o závazcích z právních úkonů, s bezvýhradním setrváním na klasifikaci činnosti spočívající ve vedení účetnictví jako „díla“, kterážto interpretace evidentně vedla k nespravedlivému omezení stěžovatelčích práv vzniklých v důsledku porušení povinností vedlejší účastníci (přitom porušení těchto povinností bylo jednoznačně zjištěno).

podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. I.ÚS 1883/12, ze dne 12. 2. 2013

3. Posouzení splnění povinnosti provést dílo dle ObchZ

Skutečnost, že objednatel, aniž převzal dílo od svého zhotovitele, „předal dílo do užívání“ třetí osobě, je pro posouzení otázky, zdali zhotovitel splnil povinnost dílo provést (včetně předání díla objednateli) dle § 544 odst. 1 obch. zák., nerozhodná. Splnění povinnosti předat dílo podle citovaného ustanovení obchodního zákoníku totiž nelze dovozovat ze skutečnosti, že k převzetí díla došlo mezi dalšími účastníky dodavatelského řetězce, resp. že dílo užívá třetí osoba. Ke stejnému závěru dospěl Nejvyšší v rozsudku sp. zn. 32 Cdo 5187/2007, v němž konstatoval, že „ke splnění povinnosti zhotovitele provést dílo (§ 554 odst. 1 obch. zák.) nemůže dojít konkludentně tím, že toto dílo převezme další objednatel, pokud nebylo provedeno způsobem a postupem sjednanými účastníky ve smlouvě.“

podle usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 2446/2015, ze dne 5. 4. 2016

4. Odmítnutí důvodného požadavku na odstranění vady díla opravou

Jestliže zhotovitel nevyhoví důvodně uplatněnému požadavku objednatele na bezplatné odstranění vady díla opravou a náklady účelně a předvídatelně vynaložené na odstranění této vady převyšují slevu z ceny díla odpovídající této vadě, jsou tyto náklady v rozsahu převyšujícím slevu z ceny újmou reparaovatelnou prostřednictvím náhrady škody.

V situaci, kdy zhotovitel splnit svou povinností odmítl a vadu neodstranil, nelze po objednateli spravedlivě požadovat, aby se musel pro zachování jiných práv podle § 440 odst. 2 obch. zák. nejprve splnění domáhat v soudním řízení, včetně řízení vykonávacího, a vyčkat jejich bezvýslednosti. Účelem § 440 odst. 2 ve spojení s § 564 větou první obch. zák. nepochybně není znemožnit objednateli dosažení efektivního uspokojení nároků na reparaci celkové újmy způsobené porušením smlouvy a nutit ho snášet po celou dobu potenciálně dlouhotrvajícího soudního řízení důsledky neopravené vady.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 4980/2014, ze dne 30. 3. 2016

5. Ujednání o úhradě ceny díla až po poskytnutí úvěru objednateli

Ujednání o úhradě podstatné (rozhodující) části smluvené ceny díla podle smlouvy o dílo uzavřené mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti podle obchodního zákoníku, které vázalo povinnost objednatele zaplatit cenu díla až k okamžiku, kdy mu banka poskytne úvěr, je v rozporu s dobrými mravy.

podle usnesení Nejvyššího soudu ČR sen. zn. 29 NSČR 42/2013, ze dne 29. 10. 2015

6. Výše nároku zhotovitele na úhradu při zániku závazku k provedení díla

Ustanovení § 544 odst. 1 obch. zák. poskytuje ochranu především objednateli v situaci, kdy (za splnění dalších podmínek) závazek k provedení díla zanikl z důvodu, za který objednatel neodpovídá. V nyní souzené věci bylo tímto důvodem porušení smluvní povinnosti zhotovitele – prodlení se splněním povinnosti provést dílo ve sjednaném čase. Proto se v případě zániku závazku provést dílo z tohoto důvodu nemůže dostat ten, kdo smlouvu porušil (zhotovitel), do výhodnějšího postavení než v případě, kdyby závazek nezanikl a smlouva byla řádně splněna. Toto hledisko nelze při výkladu ustanovení § 544 odst. 1 obch. zák. pominout, a proto výše nároku zhotovitele na úhradu toho, o co se objednatel zhotovováním věci obohatil, nemůže přesáhnout cenu díla sjednanou ve smlouvě o dílo.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 3964/2014, ze dne 8. 12. 2015

7. Nárok na slevu z ceny díla při odstranění vady díla objednatelem

Za situace, kdy se na díle vyskytly opakovaně vady, objednatel vady u zhotovitele řádně reklamoval a poté, co zhotovitel vadu neodstranil a bezdůvodně se jejím odstraněním odmítl zabývat, si objednatel nechal vadu odstranit třetí osobou, je možno požadavku na zaplacení slevy z ceny díla vyhovět, i když objednatel, předtím než si nechal vadu odstranit třetí osobou, o tom zhotovitele neuvědomil.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4167/2014, ze dne 20. 8. 2015

8. Smlouva o provedení díla způsobem odlišným od stavebního povolení

I. Zákonná úprava nezakazuje dvěma subjektům soukromého práva, aby mezi sebou po vydání stavebního povolení uzavřely smlouvu o dílo, na jejímž základě má být dílo provedeno způsobem odlišným, než je dosud povoleno ve stavebním povolení. Smlouva o dílo, na jejíž předmět díla nebylo vydáno stavební povolení, je platná.

II. Jestliže ze skutkových zjištění vyplynulo, že ve smlouvě o dílo se zhotovitelka zavázala provést pro objednatele stavební úpravu půdy za účelem zřízení dvou bytových jednotek nejpozději do 30. 6. 2007 a podle bodu 2.2. smlouvy byla podkladem pro její uzavření mimo jiné i stavební dokumentace a stavební rozhodnutí ke stavbě, kterým bylo rozhodnutí Odboru

výstavby Úřadu městské části Praha 6, představující rozhodnutí o stavebních úpravách v bytovém domě spočívající ve vestavbě jedné bytové jednotky, lze dovodit, že prodlení zhotovitelky s dokončením stavby bylo způsobeno prodlením objednatelů, spočívajícím v nečinnosti objednatelů týkající se včasného zajištění stavebního povolení pro zhotovení stavby podle sjednané smlouvy. Zhotovitelka nemůže nést sankční důsledky toho, že dílo (stavba) nebylo dokončeno a předáno ve sjednaném termínu, jestliže v důsledku nečinnosti objednatelů, které lze kvalifikovat jako nedostatek jejich součinnosti při zhotovování díla, nebylo vydáno příslušné stavební povolení. V takovém případě totiž brání provedení stavby veřejné právo, kterým jsou strany vázány, neboť podle § 58 odst. 1 zákona č. 50/1976 Sb., platného v rozhodné době, žádost o stavební povolení spolu s předepsanou dokumentací podává u stavebního úřadu stavebník, kterým se podle § 139 písm. d) zákona č. 50/1976 Sb. rozumí investor a objednatel stavby. Zhotovitelka se proto nedostala do prodlení se zhotovením díla, pro něž by objednatelům náležela smluvní pokuta za prodlení s dokončením díla, nebylo-li ve smlouvě sjednáno, že příslušné stavební povolení zajistí zhotovitelka.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 2080/2013, ze dne 2. 2. 2015

9. Ke splatnosti ceny díla, není-li sjednána smluvně

Není-li doba úhrady ceny díla sjednána v obchodní smlouvě o dílo a vznikl-li zhotoviteli nárok na cenu díla provedením díla, je objednatel povinen zaplatit zhotoviteli cenu díla bez zbytečného odkladu poté, co jej zhotovitel po předání díla o splnění požádá.

podle rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 3881/2009, ze dne 9. 10. 2013

10. K nároku na zaplacení ceny díla

Dovolatelce je třeba dát za pravdu, že předmětným ujednáním ve smlouvě o dílo: „Předmět smlouvy je splněn řádným ukončením díla, jeho úspěšným uvedením do provozu a předáním. O předání se sepíše protokol.“, neměli účastníci sjednáno jako podmínku předání díla „sepsání předávacího protokolu“. Jako řádné splnění díla bylo sjednáno úspěšné uvedení díla do provozu. Předávací protokol byl jen důkaz o předání a převzetí díla, nikoliv podmínkou řádného předání a převzetí díla.

Nebylo-li v dané věci sjednáno, že sepsání předávacího protokolu je hmotněprávní podmínkou předání díla, ale předávací protokol měl sloužit jen jako důkaz o předání díla, odvolací soud pochybil, dovodil-li, že zhotovitelka nemá nárok na doplacení ceny díla, nebylo-li sepsán předávací protokol mezi stranami smlouvy o dílo.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1505/2013, ze dne 24. 7. 2013

11. Označení určitého díla („celková rekonstrukce domu“)

Za označení určitého díla ve smyslu ustanovení § 536 odst. 1 obch. zák. není možno považovat určení díla tak, že je vymezeno jen obecně. Pro určité označení díla nestačí, jestliže má zhotovitel provést jen obecně určenou celkovou rekonstrukci domu.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4262/2011, ze dne 24. 6. 2013

12. K určitosti vymezení předmětu smlouvy o dílo („rekonstrukce domu“)

Pokud z provedeného dokazování vyplynulo, že účastníci si ve smlouvě o dílo sjednali jako předmět smlouvy rekonstrukci rodinného domu podle rozpočtu, který byl přílohou smlouvy, tvořil její nedílnou součást, a tento položkový rozpočet byl označen jako Rekonstrukce kovárny, 1. patro, za cenu 1 463 344 Kč bez DPH a obsahoval podrobnou specifikaci prací, které měly být provedeny a rovněž podrobnou specifikaci materiálů, které měly být použity, tj. konkrétně provedení sádkartonových přiček, omítek, vnitřní kanalizace, vnitřního rozvodu vody, soupis zařizovacích předmětů velké a malé koupelny, vybavení kotelny, kvality podlah a obkladů, truhlářských rekonstrukčních prací (kuchyňské linky ve velkém a malém bytě, skříně v koupelně), pak z uvedeného zjištění nelze dovodit, jak nesprávně učinil odvolací soud, že předmět smlouvy nebyl sjednán určitě, a to s odůvodněním, že není jasné jaké práce má zhotovitel pro objednatele provést.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 964/2012, ze dne 17. 4. 2013

13. K vázanosti nároku na zaplacení ceny díla na protokolární převzetí díla

Jestliže podle ustanovení smlouvy o dílo mělo právo na zaplacení ceny díla vzniknout při splnění dvou podmínek, a to po dokončení díla a po jeho protokolárním převzetí (zápisem), není v případě nesplnění druhé podmínky, tj. protokolárního převzetí díla, pro vznik práva na zaplacení ceny díla rozhodné, že předmět díla byl objednatelem užíván.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1168/2011, ze dne 29. 1. 2013

14. K důsledkům předání věci nabyvateli při sjednané výhradě vlastnického práva

I. V důsledku sjednané výhrady vlastnického práva nabyvatel nabývá předmět plnění jeho převzetím do pouhé detence, dokud tedy výhrada vlastnického práva ve prospěch zcizitele trvá, nemůže nabyvatel s věcí volně nakládat a na věc se ve vztahu k němu hledí jako na věc cizí, která je nabyvateli jen svěřena (srov. R 105/2010). To však neznamená, že nabyvatel nemůže věc užívat a nemůže s ní vůbec (jakkoliv) nakládat. V případě výhrady vlastnického práva je nabyvatel, není-li ujednáno jinak, oprávněn užívat věc v souladu s účelem, k němuž obvykle slouží, a brát z věci plody a užitky, a to bezúplatně, neboť se má za to, že úplata za užívání je zahrnuta v ceně.

Je-li podstatou výhrady vlastnického práva odklad (suspense) nabytí vlastnického práva nabyvatelem věci, jehož účelem je posílení právního postavení zcizitele a funkční zajištění, že mu bude zaplacená cena, a poskytuje-li zároveň takové ujednání výhodu též nabyvateli, neboť

získá věc do své moci ještě před zaplacením, aniž si musí obstarat úvěr jinde, přičemž nabyvatel nese nebezpečí škody na věci po jejím převzetí (§ 455 a § 542 obch. zák.), pak odpovídá právnímu postavení nabyvatele (jako „čekatele“ na nabytí vlastnického práva), aby měl po dobu trvání výhrady vlastnického práva nejen právo mít věc, jež mu byla předána, u sebe, nýbrž aby byl též oprávněn, není-li ujednáno jinak, takovou věc již po tuto dobu bezúplatně užívat v souladu s účelem, k němuž je podle smlouvy určena, popřípadě s účelem, k němuž obvykle slouží.

Lze pak v tomto ohledu odkázat též na judikaturu trestního kolegia Nejvyššího soudu, k níž se přihlásila též judikatura civilní, podle níž z výhrady vlastnického práva nevyplývá pro nabyvatele dokonce ani výslovný zákaz zboží dále prodat, a pokud nabyvatel prodal zboží, které mu bylo za účelem jeho dalšího prodeje svěřeno na základě kupní smlouvy, byť v jejím rámci byla sjednána výhrada vlastnického práva, nejednal proti účelu svěřeni a nemohl se proto dopustit trestného činu zpronevěry.

II. Poskytl-li vlastník věci jiné osobě oprávnění mít věc u sebe (přenechal-li mu ji do detence), pak zůstává sice držitelem věci ve smyslu ustanovení § 129 odst. 1 obč. zák., leč držbu vykonává prostřednictvím detentora. Protože detentor odvozuje v takovém případě své právo od vlastníka, považuje se faktické ovládnutí věci detentorem za ovládnutí vlastníkem (držitelem věci). Nemá-li věc u sebe vlastník, nýbrž detentor, pak ji vlastník nemůže sám užívat a nemůže ani přenechat její užívání třetí osobě (a je-li právním důvodem detence předání věci s výhradou vlastnického práva, nemůže věc ani zcizit třetí osobě). V důsledku přenechání věci jinému do detence je tak vlastník nutně omezen v možnosti vykonávat osobně oprávnění, jež jsou obsahem vlastnického práva (§ 123 obč. zák.).

Jestliže zde zhotovitelka nemohla věci zhotovené pro objednatele na základě smlouvy o dílo - po jejich předání objednateli a po dobu trvání výhrady vlastnického práva – sama užívat ani přenechat jejich užívání třetímu, pak by k případnému neoprávněnému užívání věci objednatelům či k jejich neoprávněnému přenechání k užívání jiným osobám (též k pronájmu) nedošlo na úkor zhotovitelky a aplikace ustanovení § 451 odst. 1 a § 456 věty první obč. zák. nepřichází v úvahu, neboť není naplněn příslušný znak skutkové podstaty obsažené v hypotéze těchto ustanovení. V úvahu nepřichází ani náhrada škody, neboť zhotovitelce škoda nevznikla (její majetkový stav se v důsledku jednání objednatele nezhoršil a není tomu ani tak, že nebýt tohoto jednání, její majetkový stav by se zlepšil).

Je otázkou, zda by shora vyložené závěry obstály i v situaci, kdy by zhotovitel pro prodlení objednatele se zaplacením ceny díla účinně odstoupil od smlouvy o dílo a objednatel by se tudíž vlastníkem zhotovené věci nestal.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 4470/2010, ze dne 28. 11. 2012

15. K promlčení nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla

Nedojde-li k zániku závazku, nic nebrání jeho účastníkům změnit jeho obsah.

V posuzované věci se jednalo o změnu obsahu smlouvy v době, kdy závazek k zaplacení ceny díla zde pořád byl, a okolnost, že zhotovitel již svůj závazek ze smlouvy o dílo k provedení určitého díla splnil, nezbavila smluvní strany možnosti změnit již uzavřenou smlouvu v části týkající se splatnosti ceny díla. Uzavření takové dohody přitom nepředstavuje obcházení kogentních ustanovení obchodního zákoníku o promlčení. Oprávnění objednatele a zhotovitele uzavřít dohodu o době plnění finančního závazku (splatnosti) není zákonem časově nikterak omezeno, a proto pokud zhotovitel s objednatelem určili ve smlouvě o dílo způsob stanovení doby plnění tak, že bude sjednán po předání díla, není takové ujednání v rozporu se zákonem.

Dojde-li k dohodě o splatnosti ceny díla, je při posuzování počátku běhu promlčecí doby třeba vycházet z ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák., podle kterého u práva na plnění závazku běží promlčecí doba ode dne, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti).

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4001/2010, ze dne 30. 10. 2012

16. K oprávnění zástupce podnikatele převzít dílo

Oprávnění ve věcech technických zahrnuje též oprávnění převzít dílo.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 1798/2011, ze dne 7. 8. 2012

17. K plnění z titulu víceprací beze změny uzavřené smlouvy o dílo

Podle ustanovení § 549 odst. 2 obch. zák. dohodnou-li se strany po uzavření smlouvy na změně díla a nesjednají-li její důsledky na výši ceny, je objednatel povinen zaplatit cenu zvýšenou nebo sníženou s přihlédnutím k rozdílu v rozsahu nutné činnosti a v účelných nákladech spojených se změněným prováděním díla. Pro aplikaci tohoto ustanovení je nezbytné, aby se strany dohodly na změně smlouvy.

Plnění z titulu víceprací beze změny uzavřené smlouvy o dílo není bezdůvodným obohacením objednatele na úkor zhotovitele, neboť v takovém případě se nenaplní žádná ze skutkových podstat bezdůvodného obohacení upravených v § 451 a § 454 obč. zák., jelikož v takovém případě nejde o plnění bez právního důvodu, ale o plnění na základě smlouvy o dílo, u něhož nebyly splněny podmínky pro úhradu těchto prací.

Pouze v případě, že by poskytnuté plnění nebylo spjato s původním plněním (nebyla by dána vzájemná souvislost těchto plnění) bylo by možno aplikovat ustanovení § 451 a násl. obč. zák. o bezdůvodném obohacení.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3798/2009, ze dne 25. 7. 2012

18. K předmětu závazku zhotovitele podle obchodní smlouvy o dílo

Podstatnou částí smlouvy o dílo podle § 536 obch. zák. je převzetí závazku zhotovitele provést dílo a převzetí závazku objednatele zaplatit cenu díla. Dílem je tedy vždy určitá činnost, přičemž výsledkem této činnosti je vždy určitá nově vytvořená věc či změna věci, nebo jiný hmotně zachycený výsledek činnosti. Předmětem závazku zhotovitele je závazek k provedení určitého díla (i když zhotovitel může pověřit jeho provedením jinou osobu), nikoliv závazek k zajištění (obstarání) díla.

podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3904/2009, ze dne 25. 7. 2012

19. K postihu objednatele vůči zhotoviteli díla dle § 440 občanského zákoníku

I. Nevytkl-li objednatel řádně vady díla, nebrání to uplatnění nároku na náhradu škody, neboť ten lze uplatnit nezávisle na tom, zda vada byla vytčena a zda byl nárok z odpovědnosti za vady uplatněn.

II. Za škodu vzniklou v důsledku porušení povinností uložených ve stavebním povolení odpovídá stavebník bez ohledu na to, zda stavební práce prováděl sám nebo prostřednictvím svého smluvního partnera.

Odpovídá-li objednatel za škodu způsobenou třetím osobám vadným provedením díla zhotovitelem, provedeným na základě smlouvy o dílo uzavřené mezi objednatelem a zhotovitelem podle § 536 a násl. obch. zák., má objednatel proti zhotoviteli postih podle § 440 obč. zák.

III. Pro celou soukromoprávní oblast je obecná úprava náhrady škody obsažena v občanském zákoníku. Úprava náhrady škody v obchodním zákoníku je ve vztahu k úpravě občanského zákoníku úpravou zvláštní, přičemž úprava daná v § 373 an. má charakter obecné úpravy náhrady škody v obchodních vztazích a k ní jsou v obchodním zákoníku ještě speciální ustanovení v dalším stupni. Pro v obchodním zákoníku neupravenou odpovědnost za škodu způsobenou zaviněním jiného se tak použije právní úprava v zákoníku občanském.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 4379/2008, ze dne 30. 3. 2011

20. K důsledkům odstoupení od obchodní smlouvy (o dílo)

Zanikne-li smlouva uzavřená v režimu obchodního zákoníku odstoupením, vypořádají se účastníci smlouvy, není-li ujednáno jinak, podle zásad stanovených v § 351 odst. 2 obch. zák., podle něhož strana, které bylo před odstoupením od smlouvy poskytnuto plnění druhou stranou, toto plnění vrátí, u peněžitého závazku spolu s úroky ve výši sjednané ve smlouvě pro tento případ, jinak stanovené podle § 502. Jde-li o smlouvu o dílo, je takto upravený způsob vypořádání doplněn (speciálně upraven) o pravidla vzájemného vypořádání účastníků smlouvy o dílo upravená v ustanoveních §§ 543 až 545 a v ustanovení § 548 odst. 2 obch. zák.

Není správný závěr, že účinky odstoupení se vztahují jen na tu část závazku, která dosud nezanikla splněním (protože na ni nebylo plněno řádně). Právní doktrína i soudní praxe sice z ustanovení § 349 odst. 1 obch. zák. dovozují, že v oblasti obchodních závazkových vztahů odstoupením smlouva zaniká ex nunc, ke dni účinnosti odstoupení, nikoliv tedy od počátku, z ustanovení § 351 odst. 1, věty první, a odst. 2, věty první, obch. zák. však vyplývá, že i v tomto případě se odstoupení týká též těch závazků, které byly v době účinnosti odstoupení již splněny; podle ustanovení § 351 odst. 1, věty první, obch. zák. zanikají všechna práva a povinnosti ze smlouvy, vyjma těch, které jsou uvedeny ve větě druhé, a ustanovení § 351 odst. 2, věta první, obch. zák. zakládající povinnost stran vrátit si plnění poskytnutá před odstoupením od smlouvy by nemělo smysl, kdyby se odstoupení týkalo jen těch závazků, popřípadě té jejich části, na kterou nebylo před odstoupením plněno.

Zanikla-li v dané věci v důsledku odstoupení smlouva o dílo, zanikl též závazek objednatele zaplatit zhotoviteli cenu díla v této smlouvě dohodnutou (§ 546 odst. 1, věta první, obch. zák.), a nejde-li o případ upravený v ustanovení § 548 odst. 2 obch. zák., neobstojí závěr soudu, že zhotoviteli náleží část dohodnuté ceny připadající na tu část díla, jež byla provedena řádně.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 4778/2010, ze dne 23. 3. 2011

K existenci zjevné vady; k oznamování vad díla

I. Za zjevné vady je možno považovat jen takové, jejichž existence je kupujícímu, popř. objednateli, zřejmá na pohled, případně takové vady, které lze zjistit běžně prováděnými zkouškami. Za zjevné vady nelze považovat ty vady, jejichž existenci by musel kupující nebo objednatel zjišťovat prohlídkou spojenou s destrukcí zboží nebo díla, popř. vady, které se typicky mohou v plné míře projevit až při užívání zboží nebo předmětu díla (srov. NS ČR sp. zn. 32 Odo 1387/2005).

II. Lhůtu uvedenou pod písmenem a) v § 562 odst. 2 obch. zák. lze využít jak pro vady zjevné, tak pro vady skryté; její uplatnění však je omezeno ustanovením písmena b) tohoto ustanovení. Pokud totiž např. objednatel u zjevných vad nesplnil povinnost uloženou v § 562

odst. 1, a neprohlédl předmět díla co nejdříve po předání, ani nezařídil jeho prohlídku, nelze ustanovení písmena a) použít. Na jiném principu je založena lhůta k oznámení vad pro skryté vady. Pro jejich oznámení je určena maximální lhůta a současně povinnost vynaložit potřebnou péči na jejich zjištění.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 1040/2009, ze dne 24. 8. 2010

21. K účinkům zrušení výhrady vlastnického práva ve smlouvě o dílo

Jestliže si strany ve smlouvě o dílo uzavřené podle § 536 a násl. obch. zák., jejímž předmětem bylo zhotovení stavby na pozemku opatřeném objednatelem, sjednaly výhradu vlastnického práva ve prospěch zhotovitelky, kterou posléze dodatkem ke smlouvě uzavřeným v průběhu provádění díla bez dalšího zrušily, platila od zrušení výhrady vlastnického práva o vlastnickém právu ke zhotovované stavbě úprava obsažená v § 542 odst. 1 obch. zák. bez zřetele k tomu, v jakém stadiu rozpracovanosti se zhotovovaná stavba nacházela v době zrušení této výhrady. Vlastnické právo k rozestavěné stavbě tak od okamžiku zrušení výhrady vlastnického práva náleželo objednateli.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4804/2009, ze dne 27. 1. 2011

22. K dohodě o odstranění vad objednatelem na náklady zhotovitele

Dohoda, že objednatel sám provede opravu díla (vadně) zhotoveného na základě smlouvy o dílo uzavřené podle obchodního zákoníku a zhotovitel mu uhradí vynaložené náklady, je v rovině právní plně možná.

podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2264/2008, ze dne 28. 7. 2010